

Evaluatie van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW)

Managementsamenvatting

Utrecht, 8 maart 2018

Achtergrond, doelen en aanpak van de evaluatie

In 2008 heeft de Vlaamse overheid opdracht gegeven tot het opzetten van een Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW). De databank kent zijn oorsprong bij de actualisatie van de verdeelsleutel voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) in 2008. Op dat moment was het niet mogelijk om op basis van de bestaande databanken de publicaties in de sociale en humane wetenschappen voldoende in rekening te brengen. Met de komst van het VABB-SHW worden ook die publicaties meegenomen bij de bepaling van de verdeelsleutel voor de BOF (met in 2017 een aandeel van 6,8%).

Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (hierna W&I-decreet genoemd) vormt de juridische grondslag voor het VABB-SHW. In het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 betreffende de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (hierna BOF-besluit van 2012 genoemd), dat uitvoering geeft aan de bepalingen van het W&I-decreet betreffende het VABB-SHW (en BOF), is bepaald dat het VABB-SHW in 2017 en vervolgens om de vijf jaar dient te worden geëvalueerd. Deze evaluatie is, gezien de inhoudelijke en juridische verbanden alsook de periode waarin de evaluaties plaatsvinden, door het Departement EWI in één evaluatieopdracht samengebracht met de evaluaties van het BOF en de Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO). Deze evaluatieopdracht¹ werd toegewezen aan Dialogic Innovatie en Interactie.

De evaluatie van het VABB-SHW heeft betrekking op de periode 2012-2017 en heeft als doel het doorlichten van (de kwaliteit van) het beheer en de inhoud van het VABB-SHW, zowel wat betreft wetenschappelijke aspecten als wat betreft de technische en administratieve ondersteuning.

Voor de uitvoering van de evaluatie is gebruik gemaakt van een mix van methoden: deskstudie, een interviewronde, een internationale benchmark², een internationaal panel van experts³ en een SWOT-analyse.

---

¹ De evaluatieopdracht werd toegekend aan Dialogic Innovatie en Interactie op basis van een aanbestedingsprocedure (getiteld 'Specifieke opdrachten in het kader van de evaluatie van de evaluatie van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW), de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) en de Omkadering van Jonge Onderzoekers (OJO)' – bestek met nummer EWI-2017-01).

² Naast een algemene schets van de internationale context, is meer specifiek gekeken naar de huidige stand van zaken in Noorwegen, Denemarken en Slowakije.

³ Het BOF-besluit van 2012 voorziet de inzet van een evaluatiepanel voor de beoordeling van het VABB-SHW (zie art. 15 van het BOF-besluit). In de evaluatieopdracht werd deze bepaling uitgewerkt onder de vorm van de inzet van zowel een consultant als van een internationaal panel van experts. Het panel bestond uit Prof. Dr. Maarten Prak (voorzitter), Prof. Dr. Jan-Ola Ostman, Prof. Dr. Martin Paul Eve, Prof. Dr. Gunnar Sivertsen en Prof. Dr. Hans-Dieter Daniel. Omwille van de slechte weersomstandigheden diende het laatstgenoemde lid uiteindelijk af te haken.

Rollen en taken

Het wetenschappelijk beheer van het VABB-SHW is in handen van het **Gezaghebbende Panel (GP)**: het GP beoordeelt welke publicaties wel en niet worden opgenomen in het VABB-SHW. Het toetsen van deze aangeleverde publicaties doet het GP aan de hand van de volgende criteria⁴:

1. Publicaties zijn publiek toegankelijk;
2. Publicaties zijn op een ondubbelzinnige manier identificeerbaar via een ISSN- of ISBN-nummer;
3. De publicaties leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe inzichten of de toepassing ervan;
4. De publicaties moeten, voor ze verschijnen, beoordeeld zijn in een aantoonbaar⁵ peer-reviewproces door onafhankelijke wetenschappers die expert zijn in het/de betrokken (deel)discipline(s). Peer review moet uitgevoerd worden door een editorial board, door een vast leescomité, door externe referees of door een combinatie van die types. Daarbij moet er minstens inbreng zijn die extern is aan de onderzoeksgroep en die onafhankelijk is van de auteur(s). De peer review wordt niet door de auteur georganiseerd⁶;
5. Publicaties moeten ten minste vier pagina's beslaan⁷.

Bij het beoordelen van de publicaties wordt het GP bijgestaan door disciplinaire **subpanels** (die elk worden voorgezeten door een lid van het GP). Op basis van de beslissing van het GP past ECOOM-Antwerpen de lijsten aan en zorgt voor een update van de databank (zie hieronder).

Vanuit het GP wordt een **Bureau-GP** samengesteld (bestaande uit vijf GP-leden die allen een Vlaamse universiteit vertegenwoordigen). Het Bureau stelt beslissingen voor en legt deze ter bekrachtiging voor aan het GP. Het GP wordt tevens administratief ondersteund door een projectmedewerker (0,6 VTE) gelieerd aan de **Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR)**.

---

⁴ De eerste vier van de hierna volgende criteria zijn de minimale criteria vermeld in het BOF-besluit 2012. Dit vijfde criterium is toegevoegd door het GP om publicaties met een minder wetenschappelijk karakter (b.v. editoriaalen) zoveel mogelijk uit te filteren zonder ze individueel te moeten beoordelen.

⁵ De invulling van het begrip 'aantoonbaarheid' van peer review was voor interpretatie vatbaar. Dit kwam mede door de disciplinaire achtergronden van GP-leden. Zo kan 'aantoonbaar' betekenen dat informatie over peer review op een publieke plaats (website) beschikbaar moet zijn, maar het kan ook betekenen dat een auteur via documentatie aantoont dat er peer review heeft plaatsgevonden. Dit is de reden dat dit criterium in het BOF-besluit 2012 uitgebreider is beschreven dan in het BOF-besluit 2000. Het GP kwam in 2014 met een document waarin de beoordelingsmethode geëxpliciteerd is (Verslag der Werkzaamheden GP, 2014).

⁶ In het BOF-besluit van 2012 zijn deze laatste twee zinnen toegevoegd als verduidelijking t.o.v. de bepalingen van het BOF-besluit van 2000, aangezien er onduidelijkheid bestond over de definitie van 'peer-review'.

⁷ Dit vijfde criterium is dus niet opgenomen in het BOF-besluit, maar door het GP zelf toegevoegd. Het GP heeft dit gedaan om publicaties met een minder wetenschappelijk karakter (b.v. editoriaalen) zoveel mogelijk uit te filteren zonder ze individueel te moeten beoordelen.

ECOOM-Antwerpen⁸ en de bibliotheek van de Universiteit Antwerpen zijn verantwoordelijk voor de coördinatie van de opbouw, de technische realisatie en webpublicatie van de databank. ECOOM voorziet het GP jaarlijks van een overzicht van tijdschriften en uitgevers, proceedingsbijdragen, (hoofdstukken in) boeken, reeksinformatie en ad hoc gevraagde informatie in het domein van SHW. ECOOM-Antwerpen maakt jaarlijks aan het GP lijsten van verschillende types van publicaties en van uitgevers voor validatie over en dit binnen een welbepaalde procedure en planning (zie verder). Het GP beoordeelt deze lijsten op basis van de hoger vermelde criteria. Op basis van de beslissing van het GP past ECOOM-Antwerpen de lijsten aan en bepaalt aan de hand van de voorwaarden voor telbaarheid het geheel aan telbare publicaties en hun gewicht per universiteit. Een andere belangrijke taak van ECOOM-Antwerpen is het ondersteunen van het GP middels het doen van onderzoek op én het onderzoeken van het VABB-SHW zelf. Op vraag van het GP voert ECOOM-Antwerpen bijvoorbeeld internationale benchmarks en andere analyses uit, zoals het vergelijken van het VABB-SHW met lijsten van predatory publishers.⁹ Daarnaast doet ECOOM-Antwerpen ook onderzoek naar de publicatiecultuur binnen de SHW.

Werkwijze

De databank is statisch en wordt een maal per jaar geüpdatet op basis van het oordeel van het GP. Jaarlijks verschijnt er daarmee een nieuwe "versie" van de databank. De publicatietypen die momenteel worden voorgelegd voor opname in het VABB-SHW en die er in worden opgenomen, zijn: artikelen in tijdschriften, boeken (als auteur), boeken (als editor), artikelen of gedeelten in boeken en artikelen in proceedings (die geen bijzondere uitgaven van tijdschriften of geëditeerde boeken zijn)¹⁰.

Elk jaar dienen de **universiteiten** de (bibliografische gegevens van de) publicaties van hun wetenschappers werkzaam in het domein van SHW in bij ECOOM-Antwerpen. ECOOM-Antwerpen stelt vanuit deze aangeleverde publicaties de lijsten op voor tijdschriften, uitgevers, boekenreeksen en proceedings die ter beoordeling voorgelegd moeten worden aan het GP (zie hierboven). Deze lijsten worden naar de VLIR gestuurd, waar de aangewezen projectmedewerker ze verdeelt over de disciplinaire subpanels die een advies sturen naar het GP. Het GP beoordeelt en dit oordeel wordt overgemaakt aan ECOOM-Antwerpen. ECOOM-Antwerpen implementeert de oordelen in de databank en genereert overzichten van alle publicaties per universiteit met aanduiding van de reden voor hun (niet)opname. Deze rapporten worden voor finale validatie voorgelegd aan de universiteiten. Dit validatieproces houdt in dat de universiteiten met betrekking tot de in het rapport voorkomende publicaties gegevens kunnen corrigeren of ontbrekende gegevens kunnen aanvullen. De resultaten van de validatie worden nagekeken en in de databank geïmplementeerd en vervolgens publiceert ECOOM-Antwerpen in juli een nieuwe versie van het VABB-SHW. In de beroepsprocedure kunnen de universiteiten bezwaar aantekenen tegen beslissingen van het GP.

---

⁸ Het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring van de Vlaamse Gemeenschap (ECOOM) is een interuniversitair consortium met deelname van alle Vlaamse universiteiten (KU Leuven, UAntwerpen, UGent, UHasselt en Vrije Universiteit Brussel). ECOOM heeft als opdracht een consistent systeem van O&O- en innovatie-indicatoren te ontwikkelen voor de Vlaamse overheid. Elke partner in het consortium heeft een specifieke taak en heeft specifieke expertise ontwikkeld. ECOOM-Antwerpen is binnen dit consortium verantwoordelijk voor de technische ondersteuning van het VABB-SHW, daarbij gebruik makend van de ICT-infrastructuur van de Universiteit Antwerpen.

⁹ Website ECOOM: www.ecoom.be

¹⁰ Artikel 10, § 3 van het BOF-besluit 2012.

Tenslotte berekent het Departement EWI op basis van de BOF-sleutel en dus onder meer op basis van het aandeel aan VABB-SHW-publicaties de verdeling van de BOF-middelen over de universiteiten en worden deze middelen vervolgens toegekend.

Evolutie

Over het algemeen wordt de afgelopen evaluatieperiode gekenmerkt door een stabilisatie van het VABB-SHW: het proces van aanlevering en beoordeling is verder geoptimaliseerd en de databank wordt in toenemende mate erkend als een waardevol instrument om publicaties in het SHW-domein telbaar te maken en mee te laten wegen in de verdeling van de BOF-middelen. Een aantal belangrijke evoluties in de afgelopen periode zijn:

- *De timing van de jaarlijkse cyclus:* bij de goedkeuring van het BOF-besluit eind 2012 is de timing van de jaarlijkse cyclus zoals eerder vastgelegd in het voorgaande BOF-besluit, aangepast, waardoor het tijdsplan beter aansluit bij de aanlevering van andere data door universiteiten. Het GP heeft nu ook meer tijd om de beoordelingen tijdig af te ronden.
- *Professionalisering procedures:* de procedures zijn in de loop van de tijd verder ge-professionaliseerd. Het technische proces van de aanlevering van publicaties is door de universiteiten de afgelopen jaren (verder) geoptimaliseerd (publicaties worden meer gestructureerd aangeleverd), waardoor ook de kwaliteit van de aangeleverde data is toegenomen. Met behulp van ECOOM-Antwerpen heeft het GP daarnaast meer aandacht voor strategische aspecten. Zo heeft ECOOM-Antwerpen verschillende rapporten uitgebracht die het GP hebben ondersteund bij de besluitvorming ten aanzien van de opzet en werking van het VABB-SHW (bijvoorbeeld t.a.v. predatory Open Access publishers of het wel of niet opnemen van andere publicatievormen zoals geannoteerde corpora of editorship van special issues)
- *Aanscherping criteria:* Daarnaast zijn met de goedkeuring van het BOF-besluit van 2012¹¹ een aantal onduidelijkheden weggenomen, voornamelijk ten aanzien van het vastleggen van de criteria voor het opnemen van publicaties (in het VABB-SHW).
- *Gebruik GPRC-label en boekenreeksen:* een belangrijke toevoeging voor boeken is het GPRC-label, waarmee uitgeverijen kunnen aantonen dat zij inderdaad een peer-review-proces hebben ingericht voor hun publicaties. Daarnaast zijn boekreeksen toegevoegd aan de lijsten, om de ruimte tussen enerzijds het globale niveau van uitgevers en anderzijds de individuele boekpublicaties te verkleinen.

Stand van zaken aanbevelingen vorige evaluatie

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste aanbevelingen en aandachtspunten uit de vorige evaluatie en de huidige status.

---

¹¹ Dat wat het VABB-SHW betreft, nauw aansluit bij het voorgaande BOF-besluit.

Aanbeveling evaluatie 2012	Opvolging
Het criterium 'bijdrage aan nieuwe inzichten of toepassing' voor opname in het VABB-SHW is moeilijk te concretiseren. Ook is er een duidelijker definitie van peer review nodig.	Het criterium 'peer review' werd aangescherpt in het BOF-besluit 2012.
Verlaging van de werklast voor leden van het GP.	De aantallen titels die beoordeeld moeten worden zijn minder dan bij de start, maar blijven aanzienlijk.
Het GP moet zich meer richten op de strategische sturing van het VABB-SHW (door driejaarlijks een inhoudelijke evaluatie van de databank uit te voeren). ECOOM-Antwerpen zou zijn onderzoeksagenda beter met het GP moeten afstemmen.	Het GP stuurt strategisch, maar op een andere manier (er wordt geen driejaarlijkse evaluatie uitgevoerd). Op vergaderingen worden inhoudelijke en strategische kwesties besproken evt. ondersteund door een rapport van ECOOM-Antwerpen. In verhouding doet het GP echter nog steeds relatief veel uitvoerend werk. De onderzoeksagenda van ECOOM-Antwerpen sluit goed aan bij de wensen en behoeften van GP.
Grotere verantwoordelijkheid universitaire associaties t.a.v. de kwaliteit van de aan te leveren data.	De kwaliteit van de aangeleverde data is toegenomen.
Aanpassen van de timing van de procedure.	De timing is aangepast bij de goedkeuring van het BOF-besluit 2012
Communicatie naar de Vlaamse onderzoekers intensiveren: vergroten bekendheid. Het GP kan daarbij ook een voortrekkersrol innemen m.b.t. de discussie over het interne gebruik van de databank door de universitaire associaties.	Communicatie naar onderzoekers loopt via de universiteiten (niet rechtstreeks naar individuele onderzoekers). Er heeft geen maatschappelijk debat plaatsgevonden over het interne gebruik van de databank, maar het GP maakt zijn positie duidelijk in de begeleidende nota's bij het VABB-SHW.
Het GP dient een nadere verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden en implicaties van kwaliteitslabels.	Het VABB-SHW kent geen kwaliteitslabels en blijft een binair systeem: een publicatie wordt wel of niet opgenomen.

Bron: Technopolis (2013) en Dialogic (2018). Evaluatie VABB-SHW

Tevredenheid met de opzet en werking van de databank

Over het algemeen wordt het VABB-SHW, zowel door de interviewrespondenten als door het internationale expertenpanel, gezien als een kwalitatief hoogstaande en relevante databank: het VABB-SHW zorgt ervoor dat de publicaties uit de SHW erkend worden bij de verdeling van de BOF-middelen. Initieel moest het VABB-SHW zich nog bewijzen, maar inmiddels is de databank goed gekend (en erkend) bij de onderzoeksgemeenschap. De databank heeft volwassenheid en een substantiële omvang bereikt.

Het GP (en het Bureau GP) geeft op een effectieve en efficiënte manier invulling aan zijn opdracht. Het GP heeft daarbij aandacht gehad voor het (strategisch) volgen van nieuwe ontwikkelingen (zoals omgang met predatory open access publishers) en het verkennen van mogelijkheden voor afstemming met andere databanken en informatiebronnen. Wel wordt vastgesteld dat de werkzaamheden van het GP ook nog steeds relatief veel administratieve werkzaamheden bevatten (zoals het internet afzoeken naar bewijs van peer reviews). Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst. Mogelijk zijn er manieren om een deel van het werk te beleggen bij een onafhankelijke ondersteunende partij. Nu de database zichzelf heeft bewezen en 'volwassen' is geworden, lijkt de tijd hier beter rijp voor dan in de vorige periode.

De rol van VLIR wordt door alle betrokkenen als cruciaal ervaren: door de goede ondersteuning van de VLIR-medewerker zijn het GP en Bureau GP in staat om hun taken goed uit te voeren. Wel stellen we vast dat de huidige ad hoc financiering die de Vlaamse overheid toekent voor de betrokken medewerker als een knelpunt wordt ervaren, omdat dit zorgt voor onzekerheid.

ECOOM-Antwerpen voert zijn taak zeer effectief uit en het technisch proces verloopt dan ook zeer goed. De jaarlijkse update van de databank is mogelijk binnen de huidige middelen die aan ECOOM-Antwerpen worden toegekend. Volgens het internationale expertenpanel, is er echter beperkt ruimte voor nadere strategische verkenningen zoals bijvoorbeeld een internationale vergelijking van de technische processen van andere databanken met die van het VABB-SHW.

Resultaten

Het doel van het VABB-SHW is het telbaar maken van de wetenschappelijke output van onderzoekers in de sociale en humane wetenschappen en deze output mee te laten wegen in de verdeling van de BOF-middelen. Daar kunnen we kort over zijn: de databank vervult zijn functie. Waar in 2011 nog maar 2,6% van de BOF-middelen werd verdeeld op basis van het VABB-SHW, is dat in 2016 en 2017 6,8%. In de periode 2013-2017 kwam dat neer op gemiddeld meer dan 9 miljoen euro per jaar. Het VABB-SHW is in die zin een relevante toevoeging aan de BOF-sleutel.

Andere effecten van het VABB-SHW betreffen de toegenomen waardering voor onderzoekers in de SHW-gebieden, het gericht publiceren van onderzoekers in tijdschriften die automatisch worden opgenomen in de databank, gewijzigde werkwijzen bij Vlaamse uitgeverij om te voldoen aan de criteria (voor opname in de databank) en beter ingerichte lokale databanken binnen de universiteiten die data aanleveren.

Met het bekender worden van het VABB-SHW is ook het gebruik van de databank voor allerlei andere toepassingen – naast de verdeling van de BOF-middelen - toegenomen.

- *Universiteiten* gebruiken de databank op twee manieren: 1. Voor de interne allocatie van middelen, en 2. Voor individuele beoordelingen en aanwervingen van nieuwe onderzoekers.
- Het *Fonds Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen (FWO)* vraagt kandidaatpanelleden om een cv met publicaties in te sturen. Voor de panels die aansluiten bij de SHW worden de cv's van Vlaamse kandidaten gescreend door ECOOM-Antwerpen op basis van het VABB-SHW. Ook aanvragers van projecten of mandaten worden door het FWO gevraagd om hun VABB-SHW-publicaties op te geven.
- De BOF-sleutel – en dus het aandeel uit het VABB-SHW – wordt tevens in andere *financieringsprogramma's* aangewend. Het gaat bijvoorbeeld om de verdeling van geld voor zware en middelzware onderzoeksinfrastructuur via het FWO (i.e. het vroegere Hercules-programma), de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF)¹² en de financiering van de expertisecellen Wetenschapscommunicatie.

---

¹² IOF-middelen zijn net als de BOF-middelen lumpsumfinanciering voor associaties en afkomstig van de Vlaamse overheid. Volgens art. 57 van het W&I-decreet moeten deze middelen worden aangewend voor het strategisch basisonderzoek en het toegepaste onderzoek bij de partners van de associaties. Het doel van deze middelen is valorisatie van onderzoek uitgevoerd in de associaties.

Hoewel het goed is dat de databank een breder nut kent, is het van belang dat men zich wel bewust is van de beperkingen van de databank (o.a. slechts een jaarlijkse update; een binaire opzet: een publicatie is wel of niet opgenomen; enkel opname van publicaties van onderzoekers gelieerd aan Vlaamse universiteiten). Daarnaast raakt dit een bredere discussie m.b.t. het gebruik van bibliometrie in beoordelingen van onderzoekers (en het belang van zowel het gebruiken van kwantitatieve als kwalitatieve indicatoren).

Internationale ontwikkelingen

Vrijwel alle Europese landen hebben de afgelopen jaren een 'performance-based research funding system' ingevoerd voor de financiering van universiteiten en/of onderzoeksinstituten. Een aantal van deze landen maakt gebruik van bibliometrie in die financiering. Veel van deze landen hebben de afgelopen jaren initiatieven ontplooid om tot een bibliografisch bestand voor de SHW te komen, om dergelijke publicaties ook mee te kunnen laten tellen in de verdeling van middelen. In toenemende mate werken Europese landen daarbij samen. Zo hebben de Scandinavische landen¹³ recentelijk het initiatief genomen tot het ontwikkelen van 'The Nordic List'. De landen werken momenteel samen aan een gemeenschappelijke registratie van publicatiekanalen met als doel het verminderen en delen van de lasten van het onderhouden van bibliografische gegevens, het verbeteren van de kwaliteit en actualiteit van de data en het vergroten van de vergelijkbaarheid van onderzoeksoutput op zowel nationaal als Scandinavisch niveau.

Op basis van de uitgevoerde benchmark stellen we vast dat er veel overeenkomsten zijn in de opzet en werkwijze van de databanken. Toch zijn er ook een aantal interessante verschillen waarneembaar. Zo nemen bijvoorbeeld Denemarken en Slowakije ook andere types van publicaties mee. Daarnaast neemt Slowakije ook niet peer-reviewed artikelen op. Ook dat zou interessant zijn om nader te bekijken gelet op de aanbeveling van het internationale panel om het criterium van peer review mogelijk soepeler te gaan hanteren in de toekomst. Ook het werken met kwaliteitsniveaus zou bekeken kunnen worden: wat zijn de kosten en wat zijn de baten?

SWOT-analyse

Op basis van de gegevens die wij in de verschillende stappen van de evaluatie hebben verzameld, presenteren wij onderstaande SWOT-analyse: Wat zijn de sterke en zwakke punten van het VABB-SHW en welke opportuniteiten en bedreigingen dienen zich aan?

---

¹³ De volgende landen doen aan het project mee: Denemarken, Finland, Noorwegen, Zweden, IJsland en de Faeröer-eilanden. Denemarken, Finland en Noorwegen gebruiken hun lijsten tevens voor op performantie gebaseerde onderzoeksfinanciering. Zweden, IJsland en de Faeröer-eilanden hebben geen dergelijk financieringssysteem maar zijn van plan soortgelijke lijsten te ontwikkelen/gebruiken.

Sterktes	Zwaktes
<ul style="list-style-type: none"> • De databank wordt gezien als een valide en relevante databank (grotere bekendheid met en erkenning van de databank t.o.v. startjaar) • De criteria voor publicatie in de databank zijn objectief en helder • De procedures zijn verder geprofessionaliseerd • De databank wordt efficiënt beheerd 	<ul style="list-style-type: none"> • Rigiditeit ten aanzien van toegestane publicatietypen (niet alle outputvormen worden opgenomen) en van criteria voor opname van publicaties in het VABB-SHW • Procedures/beslissingen GP zijn niet altijd volledig gekend door universiteiten • Beperkte tijd en middelen voor het beheer van de databank
Opportunities	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • Mogelijkheid tot het uitwisselen van 'good practices' • Europees systeem voor standaardisering van databanken ten behoeve van bibliometrie in de SHW 	<ul style="list-style-type: none"> • Oneigenlijk gebruik (waardoor vertrouwen in de databank mogelijk afneemt) • Strategisch publicatiegedrag van onderzoekers • Continuïteit (langjarige) financiering

Bron: Analyse Dialogic

Conclusies en aanbevelingen

Concluderend blijkt het VABB-SHW er goed in te slagen om zich voor zijn doel in te schakelen: (bijdragen tot) het verdelen van de BOF-middelen. Het VABB-SHW heeft zich in de afgelopen evaluatieperiode ontwikkeld tot een valide en relevante databank. De technische procedures zijn verder geprofessionaliseerd, en ook zijn de betrokkenen beter ingeschakeld in het proces. Ook zijn de procedures sterk verbeterd. Waar de databank in de opstartfase nog kritische geluiden ontmoette, wordt deze inmiddels als autoriteit gezien door de geïnterviewden. De databank wordt dan ook breder en breder ingezet en deze wordt nu zelfs gebruikt voor doeleinden buiten de taak van het verdelen van de BOF-middelen.

De discussie die bij de universiteiten en binnen het GP plaatsvindt over het VABB-SHW richt zich voornamelijk op de concrete criteria voor de toelating van publicaties. Zo bestaat er binnen bepaalde vakgebieden de behoefte om ook andere publicatietypes toe te laten, of publicaties toe te laten die geen peer review kennen zoals dat in het BOF-besluit 2012 is gedefinieerd. Ook de financiële ondersteuning blijft onderwerp van gesprek. Het GP opereert volledig op vrijwillige basis, terwijl zowel de administratieve ondersteuning die de VLIR verleent als de financiering ervan momenteel niet structureel zijn vastgelegd. De technische ondersteuning van het VABB-SHW door ECOOM(-Antwerpen) daarentegen is wel geëxpliciteerd in de regelgeving en wordt ook structureel gefinancierd.¹⁴

In de toekomst bestaan er voor het GP en ECOOM-Antwerpen kansen om internationale ontwikkelingen op te volgen en 'best practices' uit te wisselen. Internationaal gezien bestaat

¹⁴ Binnen het convenant 2014-2018 betreffende ECOOM tussen de Vlaamse overheid en de Vlaamse universiteiten.

er behoefte aan om een standaard voor databanken ten behoeve van bibliometrie in de sociale en humane wetenschappen te ontwikkelen en een internationaal gedragen GPRC-label uit te werken. Het GP en ECOOM-Antwerpen kunnen hier met hun huidige kennis en ervaring mogelijk een belangrijke rol in spelen. Hierbij dienen zij er wel oog voor te hebben dat bibliometrie strategisch publicatiegedrag van onderzoekers in de hand kan werken. Dit heeft bijvoorbeeld potentieel negatieve gevolgen voor de bibliodiversiteit.

Wij hebben de volgende aanbevelingen geformuleerd:

Voor de Vlaamse overheid:

- Continueer de financiering voor het VABB-SHW.
- Laat de doelstelling van het VABB-SHW de komende periode ongewijzigd.
- Formaliseer de werkzaamheden ten behoeve van de administratieve ondersteuning door (een medewerker van) de VLIR en ken de financiering daarvoor toe tot aan de volgende evaluatie van het VABB-SHW.
- Herzien het BOF-besluit ten aanzien van de formuleringen over het expertenpanel voor de evaluatie van het VABB-SHW en naar aanleiding van de opvolging van de aanbevelingen volgend uit deze evaluatie van het VABB-SHW.

Wij bevelen de overheid aan om de financiering voor het VABB-SHW te continueren, en daarbij de doelstelling ongewijzigd te laten. Het VABB-SHW slaagt goed in het bereiken van zijn doelstelling en dient daarvoor gefinancierd te blijven worden. Het bredere gebruik van de databank zou aanleiding kunnen geven om de doelstelling te verruimen, maar aangezien de kosten onzes inziens niet opwegen tegen de baten bevelen wij aan om de doelstelling ongewijzigd te laten.

Wij raden wel aan om de werkzaamheden ten behoeve van de administratieve ondersteuning door (een medewerker van) de VLIR te formaliseren en daarvoor de financiering tot aan de volgende evaluatie van het VABB-SHW toe te kennen. Deze werkzaamheden zijn cruciaal gebleken voor het welslagen van het VABB-SHW en het formaliseren daarvan is daarom een logische stap. Tot slot geven de opvolgingen van de aanbevelingen volgend uit deze evaluatie mogelijk noodzaak voor het wijzigen het BOF-besluit. Onze laatste aanbeveling voor de overheid is dat zij in dat geval het BOF-besluit ook daadwerkelijk herzien.

Voor het Gezaghebbende Panel:

- Optimaliseer de procedures rond het VABB-SHW, in ieder geval wat betreft het her-evalueren van publicatiekanalen, de evaluatie van individuele boekpublicaties en het identificeren van predatory journals.
- Voeg twee attributen toe aan publicaties in de databank, te weten een indicator voor beschikbaarheid in 'The Keepers Registry' en een indicator voor eventuele Open Access-toegang van een publicatie.
- Onderzoek de mogelijkheid om het criterium van peer review in een versoepelde vorm te hanteren.
- Onderzoek de mogelijkheid om een publicatietype 'overig' toe te voegen.
- Verlaag de werklast voor het GP en zijn subpanels.
- Houd blijvend aandacht voor de communicatie over de databank.
- Monitor het oneigenlijk gebruik van de databank alsook het (strategische) publicatiegedrag van onderzoekers binnen SHW.
- Blijf proactief inspelen op de internationale ontwikkelingen.

Het GP heeft de afgelopen periode al continue verbeteringen doorgevoerd. Voor de volgende periode bevelen wij hen aan om blijvend dergelijke verbeteringen door te voeren. Concreet

gaat het daarbij om het optimaliseren van de procedures rond het VABB-SHW, en het toevoegen van een tweetal technische attributen aan publicaties in de databank. Daarnaast geeft de professionalisering en 'volwassenheid' van de databank een kans om bepaalde beoordelingscriteria met meer flexibiliteit toe te passen. Het gaat hierbij om het versoepeld hanteren van het criterium van peer review en het toevoegen van een publicatietype 'overig'. Omdat deze flexibilisering ook een risico op het verlies van de autoriteit van de databank met zich meebrengt, raden wij aan om deze mogelijkheden in eerste instantie goed te onderzoeken. Onze vijfde aanbeveling is om de werklust voor het GP en zijn subpanels te verlagen. In de vorige evaluatie was er sprake van om het werk te delegeren naar bibliothecarissen. Dit is omwille van goede redenen niet gebeurd, maar wij zien nog altijd kansen om bepaalde werkzaamheden bijvoorbeeld bij de VLIR te beleggen.

Het oneigenlijk gebruik van de databank is een blijvend aandachtspunt. Om die reden bevelen wij het GP aan om blijvend aandacht te houden voor de communicatie over dit oneigenlijk gebruik en hier waar nodig proactief te ageren ten aanzien van het ontmoedigen van dit oneigenlijke gebruik. Het monitoren van dit oneigenlijke gebruik is een additionele aanbeveling. Middels goede communicatie kan het GP ook de universiteiten vollediger informeren over de procedures rond het VABB-SHW. Wij raden ook aan om te monitoren op het (strategische) publicatiegedrag van onderzoekers binnen SHW. Het VABB-SHW zou dergelijk publicatiegedrag in de hand kunnen werken en het is goed om hier zicht op te krijgen en te houden. Tot slot bevelen we het GP aan om proactief in te blijven spelen op internationale ontwikkelingen. Ook dit kan de werklust van het GP verminderen, bijvoorbeeld middels het gebruik van internationale lijsten.

Contact:

Hooghiemstraplein 33-36
3514 AX Utrecht
Tel. +31 (0)30 215 05 80
Fax +31 (0)30 215 05 95
www.dialogic.nl

